

НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ПРОГНОЗУВАННЯ І ПРОЄКТУВАННЯ ВАРІАТИВНОГО СКЛАДНИКА ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ ГІМНАЗІЇ/ЛІЦЕЮ

Дмитро Пузіков,

кандидат педагогічних наук, доцент, провідний науковий співробітник
Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України

<https://orcid.org/0000-0003-2630-6924>

dmitp@ukr.net

У статті презентоване розроблене автором науково-методичне забезпечення підготовки педагогічних працівників до прогнозування і проєктування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею (модель і методика вказаної підготовки) та окреслені його компоненти. Визначено поняття «модель підготовки педагогічних працівників до прогнозування і проєктування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею» - це умовний образ (опис) процесу підготовки педагогічних працівників до означеної діяльності, розроблений і обґрунтований задля апробації та впровадження в освітній практиці. Розкрито й обґрунтовано структурні компоненти цієї моделі, а саме: суб'єктний, об'єктний, цільовий, змістовий, методичний, оцінювальний-результативний. Розроблено й описано методику підготовки педагогічних працівників до прогнозування і проєктування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею, що є сукупністю взаємопов'язаних способів і прийомів досягнення стану довготривалої готовності (підготовленості) педагогічних працівників до розроблення такого проєкту освітньої програми закладу загальної середньої освіти відповідного рівня. Реалізація методики передбачає виконання семи послідовних етапів цієї підготовки, а саме: організаційного, діагностувального, теоретичного, практично-тренувального, реалізаційного, контрольного-результативного, коригувального. Методика підготовки педагогічних працівників до прогнозування і проєктування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею може розглядатися як елемент (методичний компонент) означеної вище моделі підготовки. Перспективи подальших досліджень проблеми науково-методичного забезпечення підготовки педагогічних працівників до прогнозування і проєктування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею пов'язані з експериментальною апробацією та впровадженням цієї моделі і методики у процес шкільної науково-методичної роботи.

Ключові слова: зміст повної загальної середньої освіти; варіативний складник освітньої програми закладу загальної середньої освіти; прогнозування; проєктування; підготовка педагогічних працівників; науково-методичне забезпечення: модель; методика.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Забезпечення належної якості сучасної повної загальної середньої освіти неможливе без урахування в її змісті освітніх потреб особистості здобувача, відповідних освітніх запитів громади і українського суспільства. Тому однією з *важливих* тенденцій реформування вітчизняної системи загальної середньої освіти стає розширення варіативного складника її змісту, збільшення прав і повноважень учасників освітнього процесу щодо визначення цього складника освітньої програми школи. Завдяки цьому забезпечується автономність закладу загальної середньої освіти, поглиблюється його профільна спрямованість, реалізується академічна свобода вчителя. Але узгодження освітніх запитів учасників освітнього процесу, визначення оптимального варіативного складника змісту повної загальної середньої освіти, адекватне відображення його в освітній програмі закладу освіти — це складне і відповідальне завдання, яке не можна покладати винятково на адміністрацію школи. До його виконання мають залучатися всі учасники освітнього процесу, а насамперед, на думку автора, класні керівники і педагогі-організатори, які, з одного боку, найкраще обізнані з запитами здобувачів освіти, а з іншого, менш упереджені, об'єктивніші за вчителів-предметників і батьків. Однак у цьому випадку виникає суперечність між необхідним і *існуючим* станом готовності більшості педагогічних працівників до конструювання (прогнозування і проектування) варіативного складника освітньої програми школи. Тому постає проблема підготовки педагогічних працівників (зокрема класних керівників і педагогів-організаторів) до прогнозування і проектування) варіативного складника освітньої програми закладу загальної середньої освіти.

Поставлена вище проблема тісно пов'язана з кількома важливими науковими та практичними завданнями. Насамперед, це завдання реформування змісту повної загальної середньої освіти, випереджального відображення в ньому ключових і предметних компетентностей, їхніх елементів (ціннісних ставлень, знань, умінь і навичок, досвіду, якостей особистості), що знадобляться здобувачам освіти й випускникам школи. Значущість цього завдання неможливо переоцінити з огляду на нові запити нашої держави, суспільства, територіальних громад, ринку праці до випускників українських шкіл, що зумовлені наслідками російсько-української війни, перспективами відбудови України після нашої перемоги. Це завдання має вирішуватися як у теоретичному (теоретико-методологічне й теоретико-методичне забезпечення реформування змісту повної загальної середньої освіти), так і в практичному вимірах (методологічний і методичний інструментарій, який можна застосовувати в процесі внутрішньошкільної методичної роботи, наприклад, технологія прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею). По-друге, це комплекс завдань, пов'язаних із розробленням і впровадженням сучасного теоретико-методичного забезпечення як професійної підготовки педагогічних працівників, так і підвищення їхньої професійної кваліфікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми, що розглядається у статті та означення аспектів загальної проблеми, яким присвячується стаття.

Процес професійної підготовки педагогічних працівників розглядається в наукових працях багатьох українських учених: В. Андрущенко, Н. Бібік, В. Кременя, В. Лугового, О. Савченко, П. Сауха, С. Сисоевої, О. Топузова та ін.

Різні аспекти конструювання і реалізації освітніх програм закладів загальної середньої освіти розглянуто в наукових працях українських учених, наприклад: процес адаптації освітньої програми задля забезпечення інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти (Прасол, Кучеренко, 2021), освітню програму як інноваційний ресурс розвитку початкової освіти (Цимбалару, 2018;).

У наукових працях автора представлено розроблену їм методику проектування варіативного складника освітньої програми гімназії (Пузіков, 2021a), особливості прогнозування і проектування змісту допрофільної підготовки учнів у контексті створення освітньої програми гімназії (Пузіков, 2021b;).

На жаль, процес підготовки педагогічних працівників до конструювання як варіативного складника змісту повної загальної середньої освіти загалом, так і варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею зокрема, ще не знайшов належного відображення у вітчизняній науково-педагогічній літературі.

Вирішення проблеми підготовки педагогічних працівників до визначення (прогнозування і проектування) оптимального варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею передбачає розроблення й обґрунтування відповідного теоретико-методичного забезпечення цієї підготовки (зокрема її моделі і методики). Цьому аспекту означеної вище проблеми присвячується ця стаття.

Формулювання цілей (мета і завдання) статті. Метою статті є розроблення та обґрунтування науково-методичного забезпечення підготовки педагогічних працівників до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею. Досягнення цієї мети пов'язане з виконанням низки завдань, а саме: окресленням компонентного складу науково-методичного забезпечення підготовки педагогічних працівників до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею, визначенням понять «модель підготовки педагогічних працівників до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею», «методика підготовки педагогічних працівників до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею», створенням та обґрунтуванням моделі підготовки педагогічних працівників до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею, розробленням та обґрунтуванням методики підготовки педагогічних працівників до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею (яка може розглядатися як методичний компонент вказаної вище моделі підготовки).

Основні методи дослідження: теоретичний аналіз наукової літератури, педагогічне моделювання, наукове узагальнення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Насамперед зауважимо, що результативність і ефективність підготовки педагогічних працівників до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею залежатиме від стану розроблення, обґрунтування, експериментальної апробації і впровадження комплексу науково-методичного забезпечення цієї підготовки, що має виконувати дві важливі функції, а саме:

- розробити теоретичні засади означеної діяльності, спрямовувати її здійснення відповідно до сучасних положень теорії педагогічної освіти, теорії змісту освіти, педагогічного прогнозування і проектування;

- надавати учасникам процесу вказаної підготовки методичний інструментарій, необхідний для її оптимального і результативного здійснення.

Результати аналізу наукової літератури дають автору змогу запропонувати відповідний компонентний склад науково-методичного забезпечення підготовки педагогічних працівників до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею, а саме:

- концептуальні засади (концепцію) підготовки педагогічних працівників до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею;

- модель готовності педагогічних працівників до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею;

- модель підготовки педагогічних працівників до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею;

- методику підготовки педагогічних працівників до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею (може також розглядатися як методичний компонент вказаної вище моделі);

- навчально-методичні розробки (програма підготовки, плани-конспекти занять, роздаткові і стимульні матеріали, бланки письмових завдань, тестові завдання тощо);

- критеріальну карту (відображає критерії, показники, рівні) готовності педагогічних працівників до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею;

- інструментарій оцінювання стану готовності педагогічних працівників до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею;

- технологію прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею (опосередковано, як важливий складник змісту підготовки).

У цій статті доцільно зосередитися на розробленні й обґрунтуванні двох ключових елементів означеного комплексу науково-методичного забезпечення підготовки педагогічних працівників до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею, моделі й методики цієї підготовки. Така пріоритетність зумовлена тим, що вказані розробки як базуються на концептуальних теоретичних положеннях означеної підготовки, так і охоплюють інші, передбачають шляхи реалізації їх у цьому процесі.

Насамперед визначимо два важливі поняття цього дослідження: «модель підготовки педагогічних працівників до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею» і «методика підготовки педагогічних працівників до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею».

Модель - це «уявний чи умовний (зображення, опис, схема і т. ін.) образ якого-небудь об'єкта, процесу чи явища, що використовується як його «представник» (Великий тлумачний словник сучасної української мови, 2005, 683); «результат моделювання», що є «засобом і предметом наукових досліджень», який «піддається теоретичному обґрунту-

ванню, експертній оцінці, апробації, впровадженню в освітню практику» (Енциклопедія освіти, 2021, 584). Отже, модель підготовки педагогічних працівників до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею - це умовний образ (опис) процесу підготовки педагогічних працівників до означеної діяльності, розроблений і обґрунтований задля апробації та впровадження в освітній практиці.

Методика - це «сукупність взаємопов'язаних способів та прийомів доцільного проведення будь-якої роботи» (Великий тлумачний словник сучасної української мови, 2005, 664); «упорядкована сукупність способів і прийомів діяльності, що визначає зміст і послідовність дій педагогічних працівників» (Пузіков, 2021, 208). Отже, методику підготовки педагогічних працівників до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею можна визначити як сукупність взаємопов'язаних способів і прийомів, що забезпечують досягнення стану довготривалої готовності (підготовленості) педагогічних працівників до розроблення проекту варіативного складника освітньої програми закладу освіти відповідного рівня.

Модель охоплює шість структурних компонентів, а саме:

- *суб'єктний* (учасники процесу підготовки в системі науково-методичної роботи закладу загальної середньої освіти);

- *об'єктний* (характеристики довготривалої готовності (підготовленості) класних керівників і педагогів-організаторів до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії та ліцею, яких необхідно досягти в процесі підготовки (на основі концепції підготовленості фахівця до професійної діяльності О. Кокуна (Кокун, 2010) можна виділити шість складників цієї довготривалої готовності, а саме: *ціннісно-мотиваційний* (сформованість мотивів цієї діяльності педагогічних працівників, прийняття ними суб'єктних цінностей, пов'язаних із прогнозуванням і проектуванням варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею), *когнітивний* (засвоєння необхідних професійних знань про прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею), *креативний* (наявність мотивів і знань, необхідних для генерування та апробації нових ідей стосовно означеної вище діяльності), *орієнтаційний* (знання про особливості організації прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею в умовах внутрішньошкільної науково-методичної роботи), *операційний* (уміння і навички, досвід прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею), *оцінювальний* (показники спроможності надати адекватну оцінку своїй підготовленості до цієї діяльності);

- *цільовий* (цілі і завдання підготовки);
- *змістовий* (сутнісні характеристики й напрями підготовки);
- *методичний* (методи і прийоми, засоби, організаційні форми (методичний інструментарій) підготовки, що поєднується її методикою, про яку йтиметься нижче);
- *оцінювально-результативний* (очікувані результати підготовки й засоби їх оцінювання).

Методика підготовки педагогічних працівників до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею передбачає здійснення *семи*

послідовних етапів цього процесу, а саме: *організаційного, діагностувального, теоретичного, практично-тренувального, реалізаційного, контрольного-результативного, коригувального*. Опишемо перебіг кожного з них у контексті застосування методики в процесі внутрішньошкільної науково-методичної роботи.

Упродовж першого, *організаційного*, етапу створюються організаційно-педагогічні умови (управлінські, кадрові, ресурсні, інформаційні тощо), необхідні для ефективної реалізації методики. Адміністрація закладу загальної середньої освіти укладає відповідну угоду про науково-методичне співробітництво з науковою педагогічною установою або закладом післядипломної освіти педагогічних працівників (закладом вищої освіти). Така угода дає змогу залучити наукового або науково-педагогічного працівника, який здійснюватиме підготовку педагогічних працівників до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею. Сторони погоджують умови та програму співпраці щодо здійснення процесу вказаної вище підготовки педагогічних працівників. Представники адміністрації закладу загальної середньої освіти (наприклад, заступник директора з навчально-виховної (освітньої) або науково-методичної роботи) інформують педагогічний колектив про можливість здійснення означеної підготовки, створюють робочу групу вчителів, які добровільно погодилися на її проходження. Адміністрація школи забезпечує учасників підготовки необхідними ресурсами (приміщення, інформаційна техніка, канцелярські приналежності тощо). Порядок проведення важливих заходів і дій сторін регулюється директивними документами закладу загальної середньої освіти (локальною правовою базою).

У ході другого, *діагностувального*, етапу визначається стан довготривалої готовності педагогічних працівників, які беруть участь у реалізації методики до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею. Діагностувальний інструментарій створюється на основі критеріальної карти готовності педагогічних працівників до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею, що відображає її критерії, показники, рівні. До діагностувального інструментарію варто віднести бланки анкетного опитування, а також тестових та практичних завдань. Результати діагностування фіксуються, ураховуються в ході реалізації подальших етапів.

Упродовж третього етапу, етапу *теоретичної підготовки*, для учасників проводиться декілька лекційних і семінарських занять, що забезпечують засвоєння нами найважливіших знань про теорію і методику конструювання (прогнозування і проектування) варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею (основні поняття, теоретичні положення, знання про засоби прогнозування і проектування, які використовуватимуться, технологію проектування і прогнозування варіативного складника освітньої програми закладу загальної середньої освіти). Етап завершується тестовим контролем засвоєних знань.

У ході четвертого, *практично-тренувального* етапу, проводяться тренінгові заняття, спрямовані на формування у педагогічних працівників умінь і навичок, досвіду застосування здобутих знань, технології прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми закладу загальної середньої освіти). Учасники підготов-

ки виконують практичні завдання, (складають бланки анкетного опитування, проводять* анкетне опитування учасників освітнього процесу, визначають і моделюють внутрішні й зовнішні (прогнозне тло) чинники, які впливатимуть на цей складник, розробляють песимістичний, реалістичний і оптимістичний сценарії розроблення варіативного складника освітньої програми, готуються відстоювати, погоджувати й презентувати свої напрацювання). Здійснення практично-тренувального етапу методики може продовжуватися від кількох днів до кількох тижнів залежно від календарного періоду й рівня завантаженості учасників.

Реалізаційний етап передбачає розроблення, погодження й оприлюднення учасниками розробленого ними проекту варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею.

Упродовж шостого, *контрольно-результативного*, етапу здійснюється перевірка стану довготривалої готовності педагогічних працівників, які брали участь у процесі підготовки до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею. У ході цього етапу застосовуються як бланки анкетного опитування, тестові й практичні завдання, що використовувалися на другому етапі, так і бланк експертної оцінки проекту варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею, який заповнює науковий (науково-педагогічний) працівник, а також бланки анкетного опитування учасників освітнього процесу щодо оптимальності цього проекту. У випадку, якщо досягнутий рівень довготривалої готовності педагогічних працівників відповідає необхідному, реалізація методики завершується урочистим врученням їм сертифікатів про проведення означеної підготовки. Якщо ж ні, то здійснюється сьомий, коригувальний, етап.

У ході *коригувального* етапу відбувається коригування прогалин і недоліків підготовки, виявлених на попередньому етапі. Якщо треба, коригується проект варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею. Етап завершується повторним проведенням заходів із попереднього, контрольно-регулятивного етапу підготовки.

На думку автора, експериментальну апробацію і впровадження моделі і методики підготовки педагогічних працівників до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею найдоцільніше здійснювати в системі науково-методичної роботи закладу загальної середньої освіти (Василенко, 2013) відповідного рівня.

Висновки дослідження та перспективи подальших розвідок в обраному напрямі. Модель і методика підготовки педагогічних працівників до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею - це ключові елементи науково-методичного забезпечення цього процесу.

Модель підготовки педагогічних працівників до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею - це умовний образ (опис) процесу підготовки педагогічних працівників до означеної діяльності, розроблений і обґрунтований задля апробації та впровадження в освітній практиці. Модель складається із шести структурних компонентів, а саме: суб'єктного (учасники процесу підготовки), об'єктного (характеристики довготривалої готовності (підготовленості) педагогічних

:працівників до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею, яких необхідно досягти в процесі підготовки), цільовий (цілі і завдання підготовки), змістовий (сутнісні характеристики й напрями підготовки), методичний (методи і прийоми, засоби, організаційні форми (методичний інструментарій) підготовки, що поєднується її методикою), оцінювально-результативний (очікувані результати підготовки й засоби їх оцінювання).

Методика підготовки педагогічних працівників до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею - це сукупність взаємопов'язаних способів і прийомів, що забезпечують досягнення стану довготривалої готовності (підготовленості) педагогічних працівників до розроблення проекту варіативного складника освітньої програми закладу освіти відповідного рівня. Означену методику можна розглядати як елемент моделі підготовки педагогічних працівників до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею, основу її методичного компонента. Методика передбачає здійснення семи послідовних етапів підготовки педагогічних працівників, а саме: організаційного, діагностувального, теоретичного, практично-тренувального, реалізаційного, контрольно-результативного, коригувального.

Перспективи подальших досліджень проблеми науково-методичного забезпечення підготовки педагогічних працівників до прогнозування і проектування варіативного складника освітньої програми гімназії/ліцею пов'язані з експериментальною апробацією та впровадженням цієї моделі і методики в процесі внутрішньошкільної науково-методичної роботи.

Використані джерела

- Бусел, В. (ред.) (2005). Модель; Методика. *Великий тлумачний словник сучасної української мови* (з дод. і допов.). Київ; Ірпінь. Перун.
- Василенко, Н. (2013). *Науково-методична робота в школі*. Київ: Основи.
- Кокур, О. (2010). Зміст та структура, психологічної готовності фахівців до екстремальних видів діяльності. *Проблеми екстремальної та кризової психології: збірник наукових праць*, 7, 182-190. <https://lib.iitta.gov.ua/1728/>
- Кремень, В. (ред.) (2021). Моделювання в педагогіці. *Енциклопедія освіти*. 2-ге вид., допов. та перероб. Київ. Юрінком Інтер.
- Прасол Д., Кучеренко А. (2021). Адаптація освітньої програми як засіб забезпечення інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти. *Вересень*, (4). 78-88. <https://doi.org/10.54662/veresen.4.2021.08>
- Пузіков, Д. (2021а). Методика проектування варіативного складника освітньої програми гімназії як чинника розроблення нового навчально-методичного забезпечення. *Проблеми сучасного підручника*, (27), 205-222. <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2021-27-205-222>
- Пузіков, Д. (2021б, Травень, 19). Прогнозування і проектування змісту допрофільної підготовки учнів у контексті створення освітньої програми гімназії. *Допрофільна підготовка учнів у сучасній гімназії: стан, проблеми, перспективи: Всеукраїнський науково-практичний семінар*. Київ, Україна. https://imdip.org.ua/wp-content/uploads/2021/10/Zbimyk_tez_seminaru.pdf

Цимбалару А. (2018). Освітня програма як інноваційний ресурс розвитку початкової освіти, *Український педагогічний журнал*, (3), 84-91. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2018-3-84-0>

References

- nusei, V. (red.) (2005). Model; Metodyka. *Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy* (z dod. i uopov.j. Kyiv; Irpin. Perun. (in Ukrainian).
- Vasylenko, N. (2013). *Naukovo-metodychna robota v shkoli*. Kyiv: Osnovy (in Ukrainian).
- Kokun, O. (2010). Zmist ta struktura, psykhologichnoi hotovnosti fakhivtsiv do ekstremalnykh vydiv diialnosti. *Problemy ekstremalnoi ta kryzovoi psykhologii: zbirnyk naukovykh prats*, 7,182-190. <https://lib.iitta.gov.ua/1728/> (in Ukrainian)
- Kremen, V. (red.) (2021). Modeliuvannya v pedahohitsi. *Entsyklopediia osvity*. 2-he vyd., dopov. ta pererob. Kyiv. Yurinkom Inter, (in Ukrainian).
- Prasol D., Kucherenko A. (2021). Adaptatsiia osvitnoi prohramy yak zasib zabezpechennia inkluzyvnoho navchannia v zakladakh zahalnoi serednoi osvity. *Veresen*, (4). 78-88. <https://doi.org/10.54662/veresen.4.2021.08> (in Ukrainian).
- Puzikov, D. (2021). Metodyka proiektuvannia variatyvnoho skladnyka osvitnoi prohramy himnazii yak chynnyka rozroblennia novoho navchalno-metodychnoho zabezpechennia. *Problemy suchasnoho pidruchnyka*, (27), 205-222. <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2021-27-205-222> (in Ukrainian).
- Puzikov, D. (2021, Traven, 19). Prohnozuvannya i proiektuvannia zmistu doprofilnoi pidhotovky uchniv u konteksti stvorennia osvitnoi prohramy himnazii. *Doprofilna pidhotovka uchniv u suchasni himnazii: stan, problemy, perspektyvy: Vseukrainskyi naukovo-praktychny seminar*. Kyiv, Ukraina. https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2021/10/Zbirnyk_tez_seminaru.pdf (in Ukrainian).
- Tsymbalaru A. (2018). Osvitnia prohrama yak innovatsiinyi resurs rozvytku pochatkovoї osvity. *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal*, (3), 84-91. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2018-3-84-8> (in Ukrainian).

Dmytro Puzikov, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Leading Researcher of the Innovations and Education Development Strategies Department of the Institute of Pedagogy of the NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine

SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL SUPPORT FOR TRAINING TEACHERS IN FORECASTING AND DESIGNING A VARIABLE COMPONENT OF GYMNASIUM/LYCEUM CURRICULUM

The article outlines the component composition and presents the scientific and methodological support for training teachers in forecasting and designing a variable component of gymnasium/lyceum curriculum (the model and technique of the specified training). The concept "model of training teachers in forecasting and designing a variable component of gymnasium/lyceum curriculum" is defined - this is a conventional image (description) of the process of training teachers in the specified activity, developed and substantiated for approval and implementation in educational practice. The structural components of this model are disclosed and substantiated, namely: subject, object, target, substantive, methodical, evaluation-resultative. The technique of training teachers in forecasting and designing a variable component of gymnasium/lyceum curriculum has been developed and described, which is defined as a set of interconnected ed-

educational tools that ensure the achievement of a state of long-term readiness (preparedness) of teachers for the development of the project of a variable component or curriculum of a general institution secondary education of the appropriate level. The implementation of the technique involves the implementation of seven successive stages of this preparation, namely: organizational, diagnostic, theoretical, practical-training, implementation, control-resultative, corrective. The technique of training teachers in forecasting and designing a variable component of gymnasium/lyceum curriculum considered as a component (methodical component) of the above-mentioned training model. Prospects for further research on the problem of scientific and methodological support for training teachers in forecasting and designing a variable component of gymnasium/lyceum curriculum are related to an experimental testing and implementation of this model and technique in a process of intra-school scientific and methodological work.

Keywords: content of complete general secondary education; variable component of gymnasium/lyceum curriculum; pedagogical forecasting; pedagogical design; training of teachers; scientific and methodological support; model; technique.